

Nr 1006

Av herr Lothigius, om utredning angående äldre personers situation i dagens samhälle.

För närvarande uppgår det sammanlagda antalet personer över 65 år till mer än en miljon. Eftersom antalet äldre nu utgör en ständigt stigande andel av den totala befolkningen måste denna grupp av människor ägnas väsentligt ökad uppmärksamhet. Samhället måste därför framför allt söka underlätta den ofta svåra övergången från aktiv yrkesverksamhet till den annorlunda situation som följer med pensionsåldern.

De äldre har efter hand visserligen fått det allt bättre ekonomiskt. I synnerhet för de grupper som står utanför ATP uppstår emellertid ofta svåra ekonomiska problem. En standardförbättring för denna grupp synes därför mycket angelägen. Även skattemässigt bör pensionärer emellertid erhålla en lindring. Skatten på pensionärernas extrainkomster kan ej annat än beröva dem lusten och viljan att ägna sig åt viss yrkesverksamhet. Den framstår därför som en olycklig styrning av aktiva äldre människor, som sannolikt skulle ha glädje av viss yrkesverksamhet.

Men även på andra sätt skulle samhället kunna underlätta situationen för denna stora grupp. SJ:s 67-kort är ett exempel på förmåner som samhället i långt större utsträckning än för närvarande skulle kunna medverka till att genomföra. Viss rabattering av TV-licensen och av installationsavgiften för telefon skulle sannolikt vara av särskilt värde för de många äldre människor för vilka ensamheten ofta är ett stort problem.

Behovet av ökad kontakt med omvärlden måste även tillgodoses i planeringen av framtidens boendemiljö. Ingen tvekan råder om att äldre människor så länge som detta är praktiskt möjligt önskar bo i egen lägenhet. Med den nya inriktningen mot en mera servicebetonad boendemiljö torde sådana önskemål kunna tillmötesgå i långt högre utsträckning än tidigare. Vid planeringen av framtidens boendemiljö måste de äldres situation därför ägnas särskild uppmärksamhet. För undvikande av kategoriklyvning torde ett visst antal pensionärslägenheter kunna ingå som en naturlig del i de s. k. servicehusen, som sannolikt kommer att utgöra ett allt vanligare inslag i modern tätortsbebyggelse. Förståelsen mellan olika generationer kan därigenom väsentligt förbättras till fördel för såväl yngre som äldre. Även från trygghetssynpunkt torde en sådan lösning medföra stora fördelar, eftersom servicehuset till skillnad från ett vanligt hyreshus kan ge möjlighet till omedelbar hjälp i en svår situation.

Anordnandet av en servicecentral för allmän förmedling av varor och tjänster inom ramen för själva servicehuset — eller i dess omedelbara närhet — torde väsentligt underlätta de många speciella problem som uppstått till följd av samhällets allmänna omstrukturering. Inte minst för de äldre torde t. ex. handelns utveckling mot ökad centralisering och självbetjäning ha skapat vissa problem. Utöver allmän varuförmedling skulle en servicecentral även kunna ombesörja transporter till sammankomster av olika slag och i övrigt bistå med rådgivning och hjälp i de mest skiftande situationer.

Även kommunens sociala verksamhet skulle med fördel kunna använda denna servicecentral som sitt kontaktorgan. Utmärkt vore om kommunen genom socialnämndens försorg kunde upprätthålla särskild jourtjänst knuten till en sådan central. De äldre skulle sannolikt bibringas en helt annan känsla av trygghet, om de visste att de alla tider på dygnet kunde få hjälp om något skulle inträffa. Situationen i de större städerna, som präglas av en ständigt ökad otrygghet för i synnerhet äldre människor, skulle därigenom väsentligt kunna förbättras.

Med en satsning på utbyggd boendeservice även för äldre människor torde institutionsvården sannolikt ej behöva utnyttjas i så hög grad som för närvarande, vilket måste anses värdefullt såväl för samhället som för den enskilde. Men även i fråga om den rena åldringsvården torde stora förbättringar kunna ske. Den tendens till byråkratisering och inriktning på formaliteter som ibland kan göra sig gällande på dylika institutioner måste t. ex. motarbetas. I stället bör en utveckling mot ökad öppenhet och valfrihet för den enskilde stimuleras. Rätten att medföra personliga saker till rummet på pensionärshemmet liksom rätten att bo samman med äkta make etc. bör i den enskildes intresse till varje pris upprätthållas. Utvecklingen mot ökat medinflytande i skolor och på arbetsplatser gör det även naturligt att äldre människor ges möjlighet att påverka verksamheten vid pensionärshem och dylikt.

De äldres olika problem torde ges den bästa belysningen, om en samlad översyn av deras situation kunde komma till stånd. En målsättning vid en sådan översyn bör vara att den framtida politiken i största möjliga utsträckning söker integrera de äldre i samhället och bland de ännu yrkesverksamma.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en allsidig utredning angående äldre människors situation i dagens samhälle.

Stockholm den 28 januari 1969

Carl-Wilh. Lothigius (m)